

[Statsministeren.]

i pressen omtalte engelske forslag om et nærmere økonomisk samarbejde mellem Storbritannien og de skandinaviske lande. Jeg skal gerne sige et par ord herom.

Dette spørgsmål blev på engelsk foranledning første gang berørt under en drøftelse i Paris den 2. november 1949 mellem de tre nordiske landes udenrigs- og handelsministre og den engelske finansminister sir Stafford Cripps. Senere stillede man fra engelsk side i udsigt, at man ville fremlægge et forslag til drøftelse mellem de fire lande om et nærmere økonomisk samarbejde. Nu har den britiske regering den 5. december fremsat et forslag, der indeholder nogle foreløbige tanker om spørgsmålet. Det britiske forslag — eller det er måske rigtigere at sige de britiske tanker — tager først og fremmest sigte på betalings-samkvetmet mellem landene, idet det foreslås, at sterling skal kunne anvendes friere i betalings-samkvetmet mellem de skandinaviske lande, og at de skandinaviske lande tillige skal kunne anvende sterling som betalingsmiddel i forholdet til andre lande. Gennem et sådant friere betalings-samkvetmet håber man også at kunne nå frem til et friere handelssamkvetmet. Der er ikke fra britisk side stillet forslag om, at de nordiske lande skal træde ind i sterlingområdet.

Den britiske regering har anmodet om, at det fremsatte foreløbige forslag bliver behandlet som fortroligt, og jeg er derfor ikke i stand til på nuværende tidspunkt at komme nærmere ind på enkeltheder, men det er hensigten, at der i den nærmeste fremtid skal finde en drøftelse sted af forslaget mellem embedsmænd fra de fire lande, således at det forslag eller — med et udtryk, jeg vil foretrække — de tanker, den britiske regering har fremsat til overvejelse, kan blive drøftet og diskuteret af sagkyndige. Det resultat, som fremkommer af en sådan drøftelse mellem de sagkyndige, vil senere blive forelagt de fire landes regeringer, ligesom det er givet, at den danske regering snarest gennem det udenrigspolitiske nævni vil gøre partierne bekendt med de tanker, der er fremsat fra engelsk side.

Ordføreren for forespørgerne (Viggo Starcke): Penge er åbenbart noget meget svært noget. Når man lytter til pengediskussioner, får man ofte fornemmelsen af, at folk ikke rigtigt kan råbe hinanden op. Som skrevet står: ingen kan tjene to herrer. Man kan ikke tjene både Gud og pengemagten. Der står ganske vist i vore bibeloversættelser ordet „Mammon“. Det

er et syrisk ord, som rettelig bør oversættes ved „Pengemagten“, således at meningen må være, at man ikke både kan dyrke virkeligheden og den fiktive afgud, som man kalder pengemagten. Erfaringen synes også at vise, at hvis man kan få folk til at regne i penge og tænke i penge, sker der en afsporing, så der næsten ikke er grænser for de tåbeligheder, man kan lokke menneskene med til.

Det faktiske forhold er det, at al handel er varebytte. Sådant var det oprindeligt, og sådan er det stadig den dag i dag. Da man indskød pengene som en måleenhed, som et mellemled, var det en praktisk foranstaltning, men denne praktiske foranstaltningens værdifuldhed er afhængig af, at målestokken er ærlig. Penge skal være anvisninger på varer, på realværdier eller på arbejdsydelser, og pengene skal fungere som en slags generalnævner for alle de brøker af nationalformuen, som de enkelte varer eller genstande repræsenterer. Penge kan have en vareværdi i sig selv, som f. eks. sølv, guld eller andre varer, eller de kan være uden selvstændig værdi, således at de som sedler fungerer som en slags jetons.

Det skarpe skel, som nogle økonomer og historikere er tilbøjelige til at trække mellem naturalhusholdning og pengehusoldning, beror på en illusion. Det er stadig varen, der ombyttes med andre varer, og skellet mellem naturalhusholdning og pengehusoldning får først betydning, når selve målestokken vilkårligt kan forandres, således at den kan skydes ud eller skydes ind — særlig ind, idet den historiske erfaring har lært os, at deflationsperioder er meget sjældne, hvorimod inflationsperioder er temmelig hyppige.

Hvis penge var det eneste byttemiddel, man havde, og man så bort fra checks, vekslere, aktier, obligationer og andre anvisninger, så ville forholdet mellem pengemængden og varemængden, som skal måles, kunne holdes konstant, så kursen blev 100. Det klassiske eksempel viser således, at forøger man pengemængden en halv gang og holder varemængden konstant, falder kursen til 66 — det er det, man kalder inflation. Reduceres varemængden derimod en halv gang, som f. eks. under krig eller naturkatastrofer eller arbejdskampe, medens pengemængden holdes konstant, falder kursen til 50 — en større inflation. Og sker begge dele på een gang: forøges pengemængden en halv gang, og forringes varemængden en halv gang, falder kursen helt ned til 33 — en endnu stærkere inflation.

Hvis man går den modsatte vej og forøger